

MÜZİK EĞİTİMİNDE ÇALGI ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Hayrettin Onur Küçükosmanoğlu¹, Ezgi Babacan^{1*},
Murat Devrim Babacan¹, Gözde Yüksel²

¹: Necmettin Erbakan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Piyano Gitar Ana Sanat Dalı, Konya.

²: Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı, Konya.

*: Sorumlu Yazar.

DOI: <http://dx.doi.org/10.16950/iustd.89771>.

ÖZET

Müzik eğitiminin en önemli öğelerinden birisi olan çalgı eğitiminin amacı çalgı çalmaya yönelik teknik ve müzikal davranışların kazanılmasıyla çalgı çalma becerisini geliştirmektir. Bu becerinin gelişmesinde doğru çalışma yöntemleri ve alışkanlıkları kazanılması önemlidir. Çalgı çalışmaya yönelik bireysel çalgı çalışma yöntemleri yeterlik düzeyinin belirlenmesi, öğrencilerin çalışma yöntemlerindeki eksikliklerin belirlenmesi, öğrenciye farkındalık kazandırması ve çalgı çalışma yöntemleriyle ilgili yapılacak yeni araştırmalarla bu alandaki boşluğu doldurması bakımından önemli görülmektedir. Bu araştırma çalgı çalışmaya yönelik geçerli ve güvenilir çalgı çalışma yöntemleri ölçeği geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Ölçek 16 maddeden oluşmuştur. Ölçeğin geçerlik-güvenirlilik çalışmaları, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı güz döneminde müzik eğitimi anabilim dalında öğrenim gören 330 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğinin belirlenmesi için döndürülmüş bileşenler analizi yapılmış, KMO değeri 0.843 ve Bartlett testi anlamlı bulunmuştur. Güvenilirliği sağlamlaştırmak amacıyla testin toplam puanlarına göre oluşturulan alt %27'lik ve üst %27'lik grupların madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir (-29.818; p<0.01). Tek boyutta toplanan ve 16 maddeden oluşan ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlilik kat sayısı 0.811 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 16, en yüksek puan ise 80'dir. Geliştirilen bu ölçek ile çalgı eğitimi alan öğrencilerin bireysel çalgı çalışma yöntemlerini ne düzeyde uyguladıkları belirlenebilir. Yapılan analizler neticesinde tek boyuttan toplanan "Çalgı Çalışma Yöntemleri Ölçeği"nin öğrencilerin çalışma yöntemleri düzeylerinin belirlenmesinde güvenle kullanılabileceği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, çalgı eğitimi, çalışma yöntemleri, geçerlik-güvenirlilik, ölçek geliştirme

A RESEARCH ON DEVELOPING INSTRUMENT STUDY METHODS SCALE IN MUSIC EDUCATION

ABSTRACT

One of the most important elements of music education is to develop the instrument playing skills to the acquisition of technical and musical instruments playing behavior for the

MÜZİK EĞİTİMİNDE ÇALGI ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

purpose of the instrument training. Gaining correct working methods and habits is important for the development of these skills. Determination of individual instruments working methods proficiency levels for the instruments work, identifying gaps in students' working methods, new research will be related to the increase awareness of students and musical work is considered to be important to fill the gap in this area. This research was carried out to develop a scale of instrument study methods that is valid and reliable. The scale consists of 16 items. The validity and reliability works of the scale was conducted on 330 students who are reading the fall semester of 2014-2015 academic year in the Department of Music Education. To determine the construct validity of the scale, rotated component analysis was performed, and founded KMO value was 0.843 and Bartless test was meaningful. 27% of the lower and upper 27% groups that formed according to total scores of test in order to strengthen the reliability, were observed a significant difference between the mean score (-29.818, $P < 0.01$). The Cronbach Alpha reliability coefficient of the scale which was collected in a single dimension and consisted of 16 items, was found 0.811. 16 is the lowest score and 80 is the highest score that can be taken from the scale. With developed scale, it can be determined that at what level the students who taking instrument training lessons can apply individual study methods. As a result of the analyzes it was determined that the "Instrument Study Methods Scale" that was collected in a single dimension can be used safely in the determination of the level of students' study methods.

Keywords: Music education, Instrument education, Study methods, Validity and reliability, Developing scale

1. GİRİŞ

Müzik eğitiminin önemli bir boyutu olan çalgı eğitimi, temelde çalgı çalmaya yönelik teknik ve müzikal davranışların doğru çalışma yöntemleriyle kazanılması olarak tanımlanabilir. Çalgı çalışmanın amacını, tüm hareketleri otomatik bir hale getirmek ve onları en kolay, vücudu en az yoracak biçimde yapabilme gücüne erişmek olarak tanımlayan Fenmen (1991), çalgı tekniğini refleks geliştirmek için bilinçli ve sürekli bir çalışmaya gerek olduğunu, reflekslerin de düzenli işlenmesinin ancak düzenli ve denetimli bir çalışma yöntemi ile elde edilebileceğini vurgulamıştır. Akbulut'a göre (2000) çalgı eğitiminde öncelikli amaçlardan biri, çalgı çalmayla ilgili davranışların duyu organları, zihin ve kaslar arasındaki koordinasyonun doğru olarak öğretilmesiyle sağlanan psikomotor davranışları geliştirmeye yöneliktir. Çünkü psikomotor davranışların beceriye dönüştürülmesi, ilgili davranışların birbiriyle koordineli, uygun hızda ve otomatik biçimde yapılmasını gerektirir (Akt: Cerit, 2010). Özmenteş'e göre (2008) "Başarılı bir çalgı eğitiminin gerçekleşmesi için çalgı çalışma süresinin öğrenci tarafından en etkili bir

şekilde geçirilmesi, bununla birlikte, çalgı eğitiminde etkili çalışma ve öğrenme taktikleri, öğrenci başarısının gelişiminin ve çalışma sürecinin tüm aşamalarının, öğrencinin kendi denetiminde gerçekleşmesi gibi konuların çalgı eğitimcileri tarafından önemle ele alınması gerekmektedir."

Çalgı eğitiminin programlı, düzenli ve amaçlı şekilde yürütülmesi gerektiğini ifade eden Özen (2004) çalgı eğitiminde öğrencilerin başarısını etkileyen faktörleri çalgı çalmaya istekli olmak, çalgıyı tanımak ve sevmek, zamanı iyi kullanılmak, verilen ödevleri düzenli ve gerektiği biçimde çalışmak ve öğretmenle iyi iletişim kurmak olarak tanımlamıştır. Çimen'e göre (1994) "özellikle başlangıç devresinde öğrencinin çalışma yöntemlerini bilmemesi, yığınlığa düşmesine ve çalgısından soğumasına neden olabilmektedir. Öğrenciye çalgısını sevdirmek, çalışmaya yönlendirmek, güzel ve etkili bir çalışma becerisi ile birlikte çalgısıyla bütünleşmesini ve kendisini çalgısıyla ifade etmesini sağlamak için, ilk derslerden başlanarak çalgı öğretimiyle birlikte kendi kendine çalışma yöntemlerinin öğretilmesi büyük önem taşımaktadır." (Akt: Şendurur, 2001). Bu nedenle

çalgi eğitiminde çalışma yöntemlerinin bilinçli bir şekilde uygulanması büyük önem taşımaktadır. Cerit'e göre (2010), bireysel çalışma sürecinde çalgı becerilerini geliştirmek ve üst düzeylere çıkartmak için öğrencilerin bilinçli çalışma yöntemi ve alışkanlıkları kazanmaları çok önemlidir.

Çalgı çalışma yöntemleri her çalgıya göre bireysel özellikler taşısa da genel olarak bütün çalgılar için temelde ortak yöntemler bulunmaktadır. Çalgı çalmaya başlamadan gerekli ısınma hareketleri, egzersiz ya da etüt çalışmaları, çalgıya özgü doğru duruş, tutuş ya da konum, eserin incelenmesi (ton/makam, ölçü sayısı, gürlük ve anlatım terimleri, parmak numaraları, dönem özellikleri, pozisyon/konum geçişleri, armonik analizi) deşifre çalışmaları, eser ya da etüdün kısımlara ayrılarak ya da özel çalışmalar yapılarak çalışılması, eser ya da etüdün temposuna göre hızlandırma çalışmaları, ezber çalışması yapmak gibi pek çok temel teknik ve müzikal davranışlar çalışma yöntemleri içerisinde bütün çalgılar için ortak çalışmalardır. Çimen'e göre (2003) çalgıda duruş, tutuş pozisyonları, kol, el ve parmakların kullanımı insan vücudunun doğal yapısına uygunluk taşınmalıdır. Günlük çalışmaya başlamadan önce, çalgısız olarak germe ve gevşeme egzersizleri yapılarak tüm organlar ve kasların ısıtılması sağlanabilir ve çalgıdaki ısınma alıştırmaları yavaş bir tempoda yapılarak parmaklar çalışmaya hazırlanmalıdır. Çalgı eğitiminde karşılaşılan fiziksel rahatsızlıklar genellikle aşırı çalışma ve hatalı çalgı tekniğinden kaynaklanmaktadır ve bu nedenle, öğrenciye öncelikle doğru çalışma alışkanlıkları kazandırılmalıdır. Büyükkayıkçı'ya göre (2004) bireysel çalışmaya başlamadan önce çalışılacak etüt ve eserin yazıldığı dönem ve bestecisi hakkında bilgi edinilmelidir. Böylece bestecinin etüt ve eserde neyi anlatmak istediği ve nasıl çalınması gerektiği açıklığa kavuşacaktır. Etüt ve eserin ritmik yapısı gözden geçirilerek gerekiyorsa bonası ve solfeji yapılmalıdır. Yeni karşılaşılan işaret ve terimlerin anlamları öğrenilmeli çalışılacak parçanın tonalitesi saptanmalı, form ve armonik yapısı

çözümlemeye çalışılmalıdır. Çalışılacak parça anlamlı çalışma birimlerine bölünmeli ve birimlerin belirlenmesinde müzik form öğeleri belirleyici olmalıdır (Büyükkayıkçı, 2004). Eroğlu'na göre (2010) "bir parçanın tam olarak ezberlenmesi, ancak parçanın yapısının tüm ayrıntılarıyla kavranması sayesinde mümkün olabilir. Bunu sağlamak için, parçanın ilk deşifresi yapıldıktan sonra, parçanın yapısını oluşturan tüm öğeler genelden özele doğru ayrıştırılır. Armonik yapı, melodik yapı ve biçimsel yapının yanında parmak numaraları da analiz edilir, artikülasyon işaretleri ve nüans değişimleri de özel olarak çalışılır." Çimen'e göre (1994) çalgı eğitiminde süreklilik için öğrencinin derslere düzenli devam etmesi ve her gün programlı olarak bireysel çalışma yapması gerekmektedir. Bununla birlikte çalışma süresinin akıllıca planlanması gerekmekte, günlük çalışmada teknik konulara, alıştırmaya, etütler ve yapıtlar ile eskiden çalışılan parçaların tekrarına ve deşifreye (ilk bakışta okumaya) yer verilmelidir (Akt: Şendurur, 2001).

Ülkemizde müzik eğitimi alanında çeşitli ölçek geliştirme çalışmalarına rastlanmaktadır. İlk ve ortaöğretim müzik dersine yönelik tutum ölçekleri (Kocabaş, 1997; Özmenteş, 2006; Varış, Cesur, 2012; Umuzdaş, 2012a), müzik eğitimi alanındaki çeşitli çalgı, ses ve teorik derslere yönelik tutum ölçekleri (Canakay, 2006; Ekici, 2012; Umuzdaş, 2012b; Küçükosmanoğlu, 2015; Şen ve Şentürk, 2015), motivasyon ölçeği (Özevin, 2006), müzik öğretimi ve çeşitli çalgılara yönelik özyeterlik ölçekleri (Afacan, 2008; Özmenteş, 2011; Gün ve Yıldız, 2014; Girgin, 2015) ve çalgı çalmaya yönelik tükenmişlik (Girgin, 2015), benlik algısı (Karabulut ve Tufan, 2014), yeterlik algısı (Piji, 2007), mesleki yeterlik algısı (Akbulut, 2012) ve performans değerlendirme ölçeği (Çitçi ve Kurtuldu, 2010). Alan taraması sonucunda çalgı çalışma sürecinde bireysel çalışma yöntemlerine yönelik ölçek geliştirme çalışması bulunmamaktadır ve ilgili araştırmalarda çalışma yöntemlerinin bütünü kapsayarak inceleyen araştırmaya rastlanmamıştır. Müzik eğitiminde çalgı çalışmaya yönelik

MÜZİK EĞİTİMİNDE ÇALGI ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

bireysel çalışma yöntemleri yeterli düzeyinin düzeylerinin belirlenmesi, çalgı çalışma sürecinde çalışma yöntemlerindeki eksiklerin belirlenmesinde ve öğrencinin farkındalığının artmasında önemli görülmektedir. Ayrıca çalgı çalışmaya yönelik bireysel çalışma yöntemleri yeterli düzeyini ölçen geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının bu gerekliliği bu alandaki boşluğu dolduracağı ve yapılacak bilimsel çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle bu araştırma çalgı çalışmaya yönelik geçerli ve güvenilir bireysel çalışma yöntemleri yeterli ölçeği geliştirmek amacıyla yapılmıştır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmada 16 maddelik çalgı çalışmaya yönelik "Çalgı Çalışma Yöntemleri Ölçeği" taslağı; geçerlik güvenilirlik analizleri için, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı güz döneminde, 4 farklı müzik eğitimi anabilim dalında öğrenim gören 360 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulama sonrasında hatalı ve eksik doldurulduğu tespit edilen 30 adet ölçek çıkartılmış, geriye kalan 330 adet ölçek formu analiz edilmiştir.

Ölçek maddelerinin oluşturulması sürecinde öncelikle çalgı çalışma yöntem ve teknikleriyle ilgi literatür taranması yapılmıştır. Ölçek yaylı, üfleli, telli ve tuşlu çalgılar için ortak çalışma yöntemlerini kapsayacağı için ölçek maddeleri belirlenirken bu kapsamda değerlendirme yapılmıştır. Bununla birlikte çalgı eğitimi almakta olan öğrencilerin bireysel çalışma yöntemlerini belirlemek amacıyla "Bireysel çalışma sürecinizde çalgınızı çalışırken nasıl bir yol izliyorsunuz" sorusuna yönelik Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı son sınıf öğrencilerinden (n=35) kompozisyon yazmaları istenmiştir. Literatür taraması ve kompozisyonlardan elde edilen veriler çözümlenerek 25 maddelik taslak form oluşturulmuş, daha sonra kapsam/içerik geçerliliği için taslak ölçek maddelerinin değerlendirilmesinde bir yaylı çalgı (keman), bir üfleli çalgı (flüt), bir ses eğitimcisi (şan), bir tuşlu

çalgı (piyano) bir telli çalgı alanında uzman görüşlerine başvurularak araştırmacılar tarafından gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu doğrultuda 25 maddelik taslak ölçek 3 olumsuz, 13 olumlu olmak üzere 16 maddeye düşürülmüştür. Karasar (2014) içerik geçerliğinin yani ölçme aracında bulunan maddelerin ölçme amacına uygun olup olmadığının ve ölçülmek istenen alanı temsil edip etmediği ile ilgili sorunu olup olmadığının uzman görüşü ile saptanmasının uygun olduğunu belirtmiştir. İçerik geçerliliği, uzman görüşlerine başvurularak ölçme aracının kullanılacağı amaç için uygun olup olmadığına, ölçülmek istenen alanı temsil edip etmediğine ilişkin karar vermedir (Karasar, 2014).

Ölçek için en uygun ve kullanışlı olan Likert tipi ölçek türü seçilmiştir. Ölçekteki dereceleme kategorisi şu şekildedir: Tamamen katılıyorum=5 puan, büyük ölçüde katılıyorum=4 puan, kısmen katılıyorum=3 puan, çok az katılıyorum=2 puan ve hiç katılmıyorum=1 puan. Olumsuz ifadeli maddeler ise ters yönde işleyecek şekilde 1, 2, 3, 4, 5 olarak puanlanmıştır. Araştırmada örneklem büyüklüğü Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett Küresellik testi ile incelenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği Cronbach-Alfa iç tutarlılık katsayısı ile hesaplanmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde Çalgı Çalışma Yöntemleri Ölçeği'ne yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Elde edilen verilerin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity testi ile incelenmektedir. KMO'nun 60'dan yüksek, Barlett testinin anlamlı çıkması, elde edilen verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2014). Analiz sonucunda Barlett's küresellik testinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p<.001$) ve KMO değerinin 0.84 olduğu görülmüştür. KMO değerinin 0.84 olarak bulunması ile verilerin faktör analizi için uygun olduğu saptanmıştır.

Faktör analizinde faktörleştirme işlemi yapılırken, temel bileşenler analizi yöntemi kullanılmıştır. Bartlett testi sonucu ve KMO değeri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Verilerin faktör analizi için uygunluğunun incelenmesi.

	(KMO)	
	Örneklem	
	Ölçüm	0,843
	Değer	
	Yeterliği	
	Ki-Kare	1236,037
Bartlett	Sd	120
Testi	p (p<0,05)	0,00

Tablo 1'de görüldüğü üzere KMO katsayısının 0,843 çıkması örneklem büyüklüğünün yeterli olduğunu ve Bartlett testi sonucunun ölçek maddeleri arasındaki korelasyonun varlığını ortaya koyması, elde edilen veri setinin açıklayıcı faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Bartlett testi değişkenler arasında yeterli düzeyde bir ilişki olup olmadığını gösterir. 0,05 anlamlılık derecesinden daha küçük bir p değeri bulunması, değişkenler arasında faktör analizi yapmaya yeterli bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır.

Döndürülmüş temel bileşenler analizi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir. Bu analize göre, 16 maddelik ölçek beş faktörlü bir yapı göstermektedir.

Tablo 2. Döndürülmüş temel bileşenler analizine göre faktör yükleri.

	Faktörler				
	1	2	3	4	5
MADDE 04	,728	,047	,204	,036	,003
MADDE 08	,708	,120	,118	,212	,175
MADDE 03	,679	,078	-,001	,175	-,161
MADDE 06	,637	,288	-,001	-,226	,098
MADDE 02	,546	,188	,150	,388	,066
MADDE 07	,514	,380	,224	,039	,301
MADDE 13	,508	,100	-,169	,401	-,371
MADDE 12	,054	,764	-,078	,141	-,134
MADDE 16	,256	,699	,021	-,001	-,125
MADDE 10	,068	,661	,033	,293	,270
MADDE 15	,408	,495	,131	-,255	,108
MADDE 11	,113	-,030	,793	-,071	-,120
MADDE 14	,116	,032	,791	,136	,071
MADDE 01	,151	,135	,065	,835	,058
MADDE 05	,073	,328	,353	,023	-,613
MADDE 09	,342	,384	,135	,170	,566

Tablo 3 incelendiğinde, toplam değerlere göre başlangıç öz değeri 1'in üzerinde olan 5 faktör bulunmaktadır. Bu beş faktörün varyansa yaptığı katkının %59,599 olduğu görülmektedir. Birinci faktörün öz değeri 4,587 (%28,669), ikinci faktörün öz değeri 1,491 (%9,321),

üçüncü faktörün öz değeri 1,272 (%7,952), dördüncü faktörün öz değeri 1,136 (% 7,103) ve beşinci faktörün öz değeri ise 1,049 (%6,555) şeklindedir. Ancak birinci faktörün değeri (%28,669) ile ikinci faktörün değeri (%9,321) arasında 3,075 kat fark olduğu

MÜZİK EĞİTİMİNDE ÇALGI ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

görülmektedir. Bu sebeple ölçeğin tek boyutlu olabilmesinin kriterlerinden birisi olan, birinci faktörün öz değerinin ikinci faktörün öz değerinden 3 katından daha

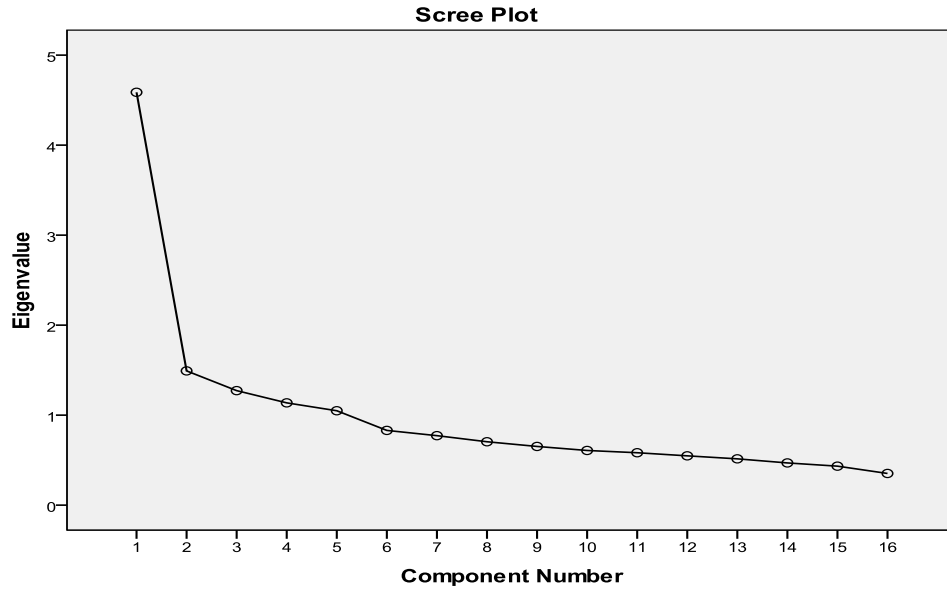
fazla olması gerekliliği de ölçeğin tek boyutlu olduğunu göstermektedir. (Büyüköztürk, 2014). Yani ölçeğin tek faktörlü olabileceği yorumlanabilir.

Tablo 3 Açıklanan toplam varyans tablosu.

Maddeler	Başlangıç Değerleri			Döndürülmüş Yük Değerleri		
	Toplam	% Varyans	Kümülatif	Toplam	% Varyans	Kümülatif
1	4,587	28,669	28,669	3,130	19,562	19,562
2	1,491	9,321	37,990	2,325	14,531	34,092
3	1,272	7,952	45,942	1,582	9,890	43,982
4	1,136	7,103	53,044	1,362	8,512	52,494
5	1,049	6,555	59,599	1,137	7,106	59,599
6	,830	5,189	64,788			

Ayrıca Şekil 1 incelendiğinde çizgi grafiğinde yüksek ivmeli hızlı düşüşlerin yaşandığı bileşenlerin sadece 1 numaralı faktörde olduğu ve 2 numaralı

faktörden sonra grafiğin yatay duruma geçmeye başladığı görülmektedir. Bu duruma göre "Çalgı Çalışma Yöntemleri Ölçeği"nin tek faktörlü olduğu açıktır.

Şekil 1. Faktör sayısını gösterir çizgi grafiği.

Test maddelerinden alınan puanlar ile testin toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklamak için yapılan madde toplam korelasyonu yorumlamada istatistiksel anlamlılık ölçütü olarak alınabilir. Madde toplam korelasyonu 0.30 ve daha yüksek olan maddeler bireyleri iyi derecede ayırt

etmektedir (Büyüköztürk, 2014). Yapılan çalışmada madde toplam korelasyonuna bakılınca, maddelerin 0,505 ve 0,746 arasında değerler aldığı görülmektedir (Tablo 4). Bu durum ölçekte kullanılan maddelerin güvenilirliğini desteklemektedir.

Tablo 4. Madde toplam korelasyon bulguları.

Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	,746
2	,511
3	,524
4	,576
5	,614
6	,549
7	,552
8	,606
9	,631
10	,601
11	,661
12	,631
13	,595
14	,664
15	,505
16	,571

Çalışmada, “Çalgı Çalışma Yöntemleri Ölçeği”nin güvenilirliğini sağlamlaştırmak amacıyla madde toplam korelasyonu ve testin toplam puanlarına göre oluşturulan alt %27’lik ve üst %27’lik grupların madde puan ortalamaları arasındaki farklarını belirlemede t-testi kullanılmış-

tir. Tablo 5 incelendiğinde her maddenin toplam puan üzerinden, örneklemin üst %27’sine giren grupla alt %27’sine giren grubu karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir ($t=-29,818$; $p<0.01$).

Tablo 5 Alt üst puanlarına dayalı olarak yapılan madde geçerlik analizi.

Maddeler	N	Ort.	Std. D.	t	df	Sig. (2-tailed)																																																																																																																																		
Madde 1 alt	89	3,9551	1,13728	-7,970	176	,000																																																																																																																																		
Üst	89	4,9438	,27632	-7,970			Madde 2 alt	89	3,7079	,85549	-10,903	176	,000	Üst	89	4,8202	,44112	-10,903	Madde 3 alt	89	3,8876	,84528	-10,803	176	,000	Üst	89	4,9101	,28764	-10,803	Madde 4 alt	89	3,7079	1,00230	-8,779	176	,000	Üst	89	4,7528	,50634	-8,779	Madde 5 alt	89	2,6292	1,23750	-5,676	176	,000	Üst	89	3,5730	,96398	-5,676	Madde 6 alt	89	3,3034	,95827	-10,203	176	,000	Üst	89	4,5393	,62261	-10,203	Madde 7 alt	89	3,0337	1,04934	-11,289	176	,000	Üst	89	4,5056	,64179	-11,289	Madde 8 alt	89	3,2809	1,16764	-11,092	176	,000	Üst	89	4,7640	,47727	-11,092	Madde 9 alt	89	2,9326	1,08500	-10,674	176	,000	Üst	89	4,4157	,73560	-10,674	Madde 10 alt	89	2,2360	,91729	-11,523	176	,000	Üst	89	3,8876	,99360	-11,523	Madde 11 alt	89	3,1685	1,15045	-3,466	176	,000	Üst	89	3,7753	1,18468	-3,466	Madde 12 alt	89	1,9101	1,01847	-9,968	176	,001	Üst	89	3,5169
Madde 2 alt	89	3,7079	,85549	-10,903	176	,000																																																																																																																																		
Üst	89	4,8202	,44112	-10,903			Madde 3 alt	89	3,8876	,84528	-10,803	176	,000	Üst	89	4,9101	,28764	-10,803	Madde 4 alt	89	3,7079	1,00230	-8,779	176	,000	Üst	89	4,7528	,50634	-8,779	Madde 5 alt	89	2,6292	1,23750	-5,676	176	,000	Üst	89	3,5730	,96398	-5,676	Madde 6 alt	89	3,3034	,95827	-10,203	176	,000	Üst	89	4,5393	,62261	-10,203	Madde 7 alt	89	3,0337	1,04934	-11,289	176	,000	Üst	89	4,5056	,64179	-11,289	Madde 8 alt	89	3,2809	1,16764	-11,092	176	,000	Üst	89	4,7640	,47727	-11,092	Madde 9 alt	89	2,9326	1,08500	-10,674	176	,000	Üst	89	4,4157	,73560	-10,674	Madde 10 alt	89	2,2360	,91729	-11,523	176	,000	Üst	89	3,8876	,99360	-11,523	Madde 11 alt	89	3,1685	1,15045	-3,466	176	,000	Üst	89	3,7753	1,18468	-3,466	Madde 12 alt	89	1,9101	1,01847	-9,968	176	,001	Üst	89	3,5169	1,12928	-9,968										
Madde 3 alt	89	3,8876	,84528	-10,803	176	,000																																																																																																																																		
Üst	89	4,9101	,28764	-10,803			Madde 4 alt	89	3,7079	1,00230	-8,779	176	,000	Üst	89	4,7528	,50634	-8,779	Madde 5 alt	89	2,6292	1,23750	-5,676	176	,000	Üst	89	3,5730	,96398	-5,676	Madde 6 alt	89	3,3034	,95827	-10,203	176	,000	Üst	89	4,5393	,62261	-10,203	Madde 7 alt	89	3,0337	1,04934	-11,289	176	,000	Üst	89	4,5056	,64179	-11,289	Madde 8 alt	89	3,2809	1,16764	-11,092	176	,000	Üst	89	4,7640	,47727	-11,092	Madde 9 alt	89	2,9326	1,08500	-10,674	176	,000	Üst	89	4,4157	,73560	-10,674	Madde 10 alt	89	2,2360	,91729	-11,523	176	,000	Üst	89	3,8876	,99360	-11,523	Madde 11 alt	89	3,1685	1,15045	-3,466	176	,000	Üst	89	3,7753	1,18468	-3,466	Madde 12 alt	89	1,9101	1,01847	-9,968	176	,001	Üst	89	3,5169	1,12928	-9,968																						
Madde 4 alt	89	3,7079	1,00230	-8,779	176	,000																																																																																																																																		
Üst	89	4,7528	,50634	-8,779			Madde 5 alt	89	2,6292	1,23750	-5,676	176	,000	Üst	89	3,5730	,96398	-5,676	Madde 6 alt	89	3,3034	,95827	-10,203	176	,000	Üst	89	4,5393	,62261	-10,203	Madde 7 alt	89	3,0337	1,04934	-11,289	176	,000	Üst	89	4,5056	,64179	-11,289	Madde 8 alt	89	3,2809	1,16764	-11,092	176	,000	Üst	89	4,7640	,47727	-11,092	Madde 9 alt	89	2,9326	1,08500	-10,674	176	,000	Üst	89	4,4157	,73560	-10,674	Madde 10 alt	89	2,2360	,91729	-11,523	176	,000	Üst	89	3,8876	,99360	-11,523	Madde 11 alt	89	3,1685	1,15045	-3,466	176	,000	Üst	89	3,7753	1,18468	-3,466	Madde 12 alt	89	1,9101	1,01847	-9,968	176	,001	Üst	89	3,5169	1,12928	-9,968																																		
Madde 5 alt	89	2,6292	1,23750	-5,676	176	,000																																																																																																																																		
Üst	89	3,5730	,96398	-5,676			Madde 6 alt	89	3,3034	,95827	-10,203	176	,000	Üst	89	4,5393	,62261	-10,203	Madde 7 alt	89	3,0337	1,04934	-11,289	176	,000	Üst	89	4,5056	,64179	-11,289	Madde 8 alt	89	3,2809	1,16764	-11,092	176	,000	Üst	89	4,7640	,47727	-11,092	Madde 9 alt	89	2,9326	1,08500	-10,674	176	,000	Üst	89	4,4157	,73560	-10,674	Madde 10 alt	89	2,2360	,91729	-11,523	176	,000	Üst	89	3,8876	,99360	-11,523	Madde 11 alt	89	3,1685	1,15045	-3,466	176	,000	Üst	89	3,7753	1,18468	-3,466	Madde 12 alt	89	1,9101	1,01847	-9,968	176	,001	Üst	89	3,5169	1,12928	-9,968																																														
Madde 6 alt	89	3,3034	,95827	-10,203	176	,000																																																																																																																																		
Üst	89	4,5393	,62261	-10,203			Madde 7 alt	89	3,0337	1,04934	-11,289	176	,000	Üst	89	4,5056	,64179	-11,289	Madde 8 alt	89	3,2809	1,16764	-11,092	176	,000	Üst	89	4,7640	,47727	-11,092	Madde 9 alt	89	2,9326	1,08500	-10,674	176	,000	Üst	89	4,4157	,73560	-10,674	Madde 10 alt	89	2,2360	,91729	-11,523	176	,000	Üst	89	3,8876	,99360	-11,523	Madde 11 alt	89	3,1685	1,15045	-3,466	176	,000	Üst	89	3,7753	1,18468	-3,466	Madde 12 alt	89	1,9101	1,01847	-9,968	176	,001	Üst	89	3,5169	1,12928	-9,968																																																										
Madde 7 alt	89	3,0337	1,04934	-11,289	176	,000																																																																																																																																		
Üst	89	4,5056	,64179	-11,289			Madde 8 alt	89	3,2809	1,16764	-11,092	176	,000	Üst	89	4,7640	,47727	-11,092	Madde 9 alt	89	2,9326	1,08500	-10,674	176	,000	Üst	89	4,4157	,73560	-10,674	Madde 10 alt	89	2,2360	,91729	-11,523	176	,000	Üst	89	3,8876	,99360	-11,523	Madde 11 alt	89	3,1685	1,15045	-3,466	176	,000	Üst	89	3,7753	1,18468	-3,466	Madde 12 alt	89	1,9101	1,01847	-9,968	176	,001	Üst	89	3,5169	1,12928	-9,968																																																																						
Madde 8 alt	89	3,2809	1,16764	-11,092	176	,000																																																																																																																																		
Üst	89	4,7640	,47727	-11,092			Madde 9 alt	89	2,9326	1,08500	-10,674	176	,000	Üst	89	4,4157	,73560	-10,674	Madde 10 alt	89	2,2360	,91729	-11,523	176	,000	Üst	89	3,8876	,99360	-11,523	Madde 11 alt	89	3,1685	1,15045	-3,466	176	,000	Üst	89	3,7753	1,18468	-3,466	Madde 12 alt	89	1,9101	1,01847	-9,968	176	,001	Üst	89	3,5169	1,12928	-9,968																																																																																		
Madde 9 alt	89	2,9326	1,08500	-10,674	176	,000																																																																																																																																		
Üst	89	4,4157	,73560	-10,674			Madde 10 alt	89	2,2360	,91729	-11,523	176	,000	Üst	89	3,8876	,99360	-11,523	Madde 11 alt	89	3,1685	1,15045	-3,466	176	,000	Üst	89	3,7753	1,18468	-3,466	Madde 12 alt	89	1,9101	1,01847	-9,968	176	,001	Üst	89	3,5169	1,12928	-9,968																																																																																														
Madde 10 alt	89	2,2360	,91729	-11,523	176	,000																																																																																																																																		
Üst	89	3,8876	,99360	-11,523			Madde 11 alt	89	3,1685	1,15045	-3,466	176	,000	Üst	89	3,7753	1,18468	-3,466	Madde 12 alt	89	1,9101	1,01847	-9,968	176	,001	Üst	89	3,5169	1,12928	-9,968																																																																																																										
Madde 11 alt	89	3,1685	1,15045	-3,466	176	,000																																																																																																																																		
Üst	89	3,7753	1,18468	-3,466			Madde 12 alt	89	1,9101	1,01847	-9,968	176	,001	Üst	89	3,5169	1,12928	-9,968																																																																																																																						
Madde 12 alt	89	1,9101	1,01847	-9,968	176	,001																																																																																																																																		
Üst	89	3,5169	1,12928	-9,968																																																																																																																																				

MÜZİK EĞİTİMİNDE ÇALGI ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Madde 13 alt	89	3,2921	1,13019	-7,271		
Üst	89	4,3933	,87410	-7,271	176	,000
Madde 14 alt	89	3,2584	,89859	-5,803		
Üst	89	4,1011	1,03402	-5,803	176	,000
Madde 15 alt	89	2,6742	1,11575	-10,733		
Üst	89	4,2809	,86588	-10,733	176	,000
Madde 16 alt	89	2,5843	,96306	-14,291		
Üst	89	4,4045	,71857	-14,291	176	,000
Toplam Alt	89	57,000	5,670	-29,818	176	,000
Üst	89	79,393	4,246	-29,818		

Ölçeğin uygulanması ile elde edilen puanların güvenilirliği Cronbach Alpha güvenilirlik formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Tek boyutta toplanan ve 16 maddeden oluşan ölçeğin Cronbach

Alpha güvenilirlik kat sayısı 0,811 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu sonuca göre ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilir.

4. SONUÇ

Bu çalışmada bireysel çalgı çalışmaya yönelik "Çalgı Çalışma Yöntemleri Ölçeği" geliştirilmiştir. Çalışmaya farklı üniversitelerden toplam 330 müzik eğitimi anabilim dalı öğrencisi katılmıştır. Ölçeğin geçerlik-güvenirlik çalışması için Spss 18.00 programından yararlanılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğinin belirlenmesi için döndürülmüş bileşenler analizi yapılmış, KMO değeri 0,843 ve Bartless testi anlamlı bulunmuştur. Madde toplam korelasyonuna bakılınca, maddelerin 0,505 ve 0,746 arasında değerler aldığı görülmektedir. Güvenilirliği sağlamlaştırmak amacıyla testin toplam puanlarına göre oluşturulan alt %27'lik ve üst %27'lik grupların madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir (-29,818; $p < 0.01$). Tek boyutta toplanan ve 16 maddeden oluşan Ölçeğin Cronbach Alpha

güvenirlik kat sayısı 0.811 olarak bulunmuştur.

Geliştirilen "Çalgı Çalışma Yöntemleri Ölçeği" formunda Likert tipi dereceleme kategorisi 1= "hiç katılmıyorum", 5= "tamamen katılıyorum" olarak belirlenmiştir. Ölçekte olumsuz ifadeler ters puanlanarak hesaplanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 16, en yüksek puan ise 80'dir. Geliştirilen bu ölçek ile çalgı eğitimi alan öğrencilerin bireysel çalışma yöntemlerini ne düzeyde uyguladıkları belirlenmektedir. Ölçekten alınabilecek yüksek puan çalgı çalışma yöntemlerinin iyi düzeyde uygulandığını göstermektedir. Yapılan analizler neticesinde tek boyuttan toplanan "Çalgı Çalışma Yöntemleri Ölçeği"nin öğrencilerin çalışma yöntemleri düzeylerinin belirlenmesinde güvenle kullanılabilceği sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKLAR

1. Afacan, Ş. 2008. Müzik öğretimi öz yeterlilik ölçeği. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD). 9(1):1-11.
2. Akbulut, E. 2012. Müzik öğretmenleri mesleki yeterlikleri ölçeği. e-Journal of New World Sciences Academy NWSA-Fine Arts, 7(4): 334-346.
3. Büyükkayıkçı, G.E. 2004. Türkiye'deki eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dalları yaylı çalgı öğrencilerinin günlük bireysel çalışma yön-

- temleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.
4. Büyüköztürk, Ş. 2014. Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. (Genişletilmiş 20. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
  5. Canakay, E.U. 2006. Müzik teorisi dersine ilişkin tutum ölçeği geliştirme. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, 26-28 Nisan, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
  6. Cerit, E. 2010. Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin bireysel piyano çalışma yöntemleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.
  7. Çitçi, E., Kurtuldu, M.K. 2010. Yaylı çalgılar performans değerlendirme ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik analizi. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(2):177-190.
  8. Çimen, G. 2003. Çalgı çalmaya bağlı fiziksel rahatsızlıklar. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu, 30-31 Ekim, İnönü Üniversitesi, Malatya, 175-180.
  9. Ekici, T. 2012. Bireysel ses eğitimi dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. GEFAD/ GUJGEF, 32(3):557-569.
  10. Eroğlu, Ö. 2010. Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin piyano eserlerini ezbere çalma başarılarında analitik ezberleme yaklaşımlarının etkililiği. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.
  11. Fenmen, M. 1991. Müzikçinin el kitabı. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
  12. Girgin, D. 2015. Bireysel çalgı dersi tükenmişlik ölçeği geliştirme çalışması: geçerlik ve güvenilirlik analizi. Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4(1):115-126.
  13. Girgin, D. 2015. Çalgı performansı özyeterlik inancı ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik analizi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 38, 107-114.
  14. Gün, E., Yıldız, G. 2014. Müzik öğretmeni adaylarına yönelik piyano performansı özyeterlik ölçeğinin geliştirilmesi. Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish, 9/5 Spring, 1053-1065
  15. Karabulut, G., Tufan, E. 2014. Çalgıya yönelik benlik algısı ölçeğinin geliştirilmesi. Sanat Eğitimi Dergisi SED, 2, 2.
  16. Karasar, N. 2014. Bilimsel araştırma yöntemi, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
  17. Kocabaş, A. 1997. Temel eğitim II. kademe öğrencileri için müziğe ilişkin tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13, 141-145.
  18. Küçükosmanoğlu, H.O. 2015. Müzik biçimleri dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Mayıs, 4(2):272-282.
  19. Özen, N. 2004. Çalgı eğitiminde yararlanılan müzik eğitimi yöntemleri Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24(2):57-63.
  20. Özevin, B. 2006. Oyun dans ve müzik dersine ilişkin motivasyon ölçeği. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, 26-28 Nisan, Pamukkale Üniversitesi. Eğitim Fakültesi, Denizli.

MÜZİK EĞİTİMİNDE ÇALGI ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

21. Özmenteş, G. 2006. Müzik dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. İlköğretim Online, 5(1):23-27.
22. Özmenteş, S. 2008. Çalgı eğitiminde özdüzenlemeli öğrenme taktikleri. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(16):157-175.
23. Özmenteş, S. 2011. Müzik öğretimine yönelik özyeterlik ölçeğinin geliştirilmesi. Dünya'daki Eğitim ve Öğretim Çalışmaları Dergisi, Kasım, 1(1):30-36.
24. Piji, D. 2007. Müzik öğretmeni adaylarına yönelik piyano ile eşlik alanında yeterlik algısı ölçeği geliştirilmesi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 26(1):111-132.
25. Şen, Y., Şentürk, N. 2015. Geleneksel Türk müziği derslerine ilişkin tutum ölçeği geliştirme süreci. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, Hüseyin Hüsnü Tekişik Özel Sayısı (Cilt 1), 261-282.
26. Şendurur, Y. 2001. Keman eğitimi dersine etkili hazırlanma süreci. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(2):161-168.
27. Umuzdaş, S. 2012a. İlköğretim müzik dersine ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilmesi. International Journal of Human Sciences, 9(2):1510-1523.
28. Umuzdaş, S. 2012b. Viyolonsel dersine ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilmesi. İlköğretim Online, 11(2):472-479.
29. Varış, Y.A., Cesur, D. 2012. Orta-öğretim düzeyi müzik dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. e-Journal of New World Sciences Academy, 7(4):361-374.

Ek Tablo 1. Çalgı çalışma yöntemleri ölçeği.

Aşağıdaki ifadelerle göre size uygun olan seçeneği "X" işareti ile doldurunuz.	Hiç Katılmıyorum	Çok Az Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Büyük Öçüde Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum
1. Çalışmaya başlarken çalgımın akordunu kontrol ederim					
2. Bireysel çalgımı çalışırken doğru duruş-oturuş ve tutuşa dikkat ederim					
3. Çalıştığım eser/etüdün ton/makamına ve usûl/ölçü sayısına dikkat ederim					
4. Çalıştığım eser ve etütte bulunan tartım kalıplarını incelerim					
5. Bireysel çalışmalarında metronom kullanmam					
6. Bireysel çalgıma çalışırken etüt çalışmalarına zaman ayırım					
7. Eser içerisindeki anlatım, günlük terimlerine ve artikülayson işaretlerine dikkat ederim					
8. Eser içerisindeki parmak numaraları (duate), tekrar, dolap, senyo, De Capo gibi işaretlere dikkat ederim					
9. Deşifre çalışmalarına zaman ayırım					
10. Eser/etüt çalışırken armonik analiz yaparım					
11. Etüt/Eseri cümle, periyot ve kısımlara ayırarak çalışmam					
12. Çalıştığım eserin ait olduğu dönemi araştırır dönem özelliklerini yansıtmaya çalışırım					
13. Eser/etüt çalışırken pozisyon-aralık geçişi ve/veya konum hataları (register) yapmamaya dikkat ederim					
14. Etüt/Eserin gerçek temposuna ulaşmak için hızlandırma çalışmalarına yeterince vakit ayırım					
15. Eser ve etüt çalışırken hatırlatıcı notlar alırım					
16. Çalıştığım eseri farklı yorumculardan dinlerim					